

Het jawoord door J.J. Cremer.

Publicatieoverzicht van de Scheveningse novelle.

Het handschrift is gedateerd Loenen a/d Vecht, 17 juli [1856], en is in het bezit van de Koninklijke bibliotheek,

1e druk in: Geïllustreerde almanak voor het jaar 1857. Leyden: A.W. Sythoff, 1857.

2e druk in: Volks-letterkunde uitgegeven door De vriend der armen en rijken ... [et. al.]. Amsterdam: E.S. Witkamp, 1869. dl. 19. no. 41. p. 1-8.

3e druk in: Kruuzemuntje en andere vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1870]. p. 57-69.

4e druk in: Novellen en vertellingen: Driemaal gezien. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen enz. Naar omhoog. Het jawoord. Leiden: A.W. Sijthoff, [1870]. p. 55-60.

5e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1873]. p. 108-112. Serie: Arme Samuel. Op den zolder. Naar omhoog. Het jawoord.

6e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1876]. p. 55-60. Serie met afbn.: Driemaal gezien. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. Naar omhoog. Het jawoord.

7e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1876]. p. 55-60. Serie zonder afbn.: Driemaal gezien. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. Naar omhoog. Het jawoord.

8e druk in: Novellen en vertellingen: Driemaal gezien. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen enz. Naar omhoog. Het jawoord. Amsterdam: Gebr. Koster, [ca. 1880]. p. 55-60.

9e druk in: Vertellingen en schetsen. Amsterdam: D. Noothoven en van Goor, 1881. p. 13-17. Romantische werken, deel 13.

10e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1887]. 6e druk. p. 234-238.

11e druk in: Novellen en vertellingen: deel 2. Leiden: A.W. Sijthoff, [ca. 1888]. 7e druk. p. 234-238. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

12e druk in: Fabriekskinderen - Monte-Carlo – Naar omhoog enz. Leiden: A.W. Sijthoff, [1906]. p. 41-45. Leidsche herdrukken, no. 35.

13e druk in: Novellen en vertellingen: deel 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1909]. 7e druk. p. 234-238. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

14e druk in: Novellen en vertellingen: deel 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1917]. p. 234-238. 8e druk. Romantische werken (rode serie).

15e druk in: Novellen en vertellingen: deel 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1917]. p. 234-238. 8e druk. Romantische werken (blauwe serie).

16e druk in: Novellen en vertellingen: deel 2. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1925]. p. 234-238. 8e druk.

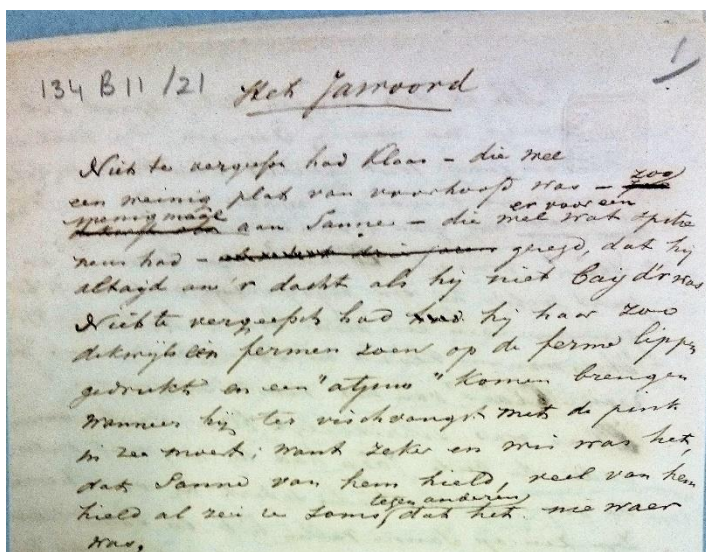
Tsjechische vertaling:

Het jawoord / Dané Slovo: vertaling door Ludmila Kruisova. In: Cesky svét: ilustryany ctnactidennik, vol 14, dl. 1, 15 februari 1918. Praha: Karel Hipman, 1918.

In de brief van 2 juli 1870 aan A.W. Sijthoff schrijft Cremer dat dit werk verschenen zou zijn in een "een boekje voor arme vrouwen met versjes van Quack enz gestaan heeft. Alleen in Elst en omstreken weininge exn- verspreid."

Handschrift:

Signatuur:	Den Haag, Koninklijke Bibliotheek : 134 B 11 / 21
Titel:	Het jawoord / Jacobus Johannes Cremer (1827-1880)
Auteur:	Jacobus Johannes Cremer (1827-1880) (ISNI 0000 0000 6678 2579)
Vroegere eigenaar:	Gijsbers en Van Loon, Arnhem (antiq.)
Jaar:	17 juli [1856]
Localisering:	Loenen a/d Vecht
Annotatie:	Autograaf Datering in 1856 ontleend aan de gedrukte uitgave
Annotatie primaire verwerving:	In 1952 gekocht van Antiquariaat Gijsbers en Van Loon te Arnhem (cat. 84, nr. 18)
Bibliografische referentie:	Vgl. de uitgave in J.J. Cremer, Novellen en vertellingen. Dl. 2. Leiden, Sijthoff, 1873
Materiaal:	Papier, 4 fol
Formaat:	205x126 mm

Gelderland, jrg. 1857:

GEILLUSTREERDE ALMANAK voor het jaar 1857, onder Redactie van Mr. W. van de Poll. Leiden A. W. Sijthoff. Prijs f 0,60.

Zou men het „verdacht” vinden, dat in dit Maandblad de beoordeeling voorkomt van een Jaarboekje, waarvan de Redacteur

indien wij de bladzijden daarvan opgaven, dan zou dit het ontbreken van een index gedeeltelijk kunnen goedmaken. Zoo noemen wij gaarne *Het Huisgezin van den Schilder*, *Het Jawoord*, *Een Afgevaardigde uit de Betuwe*, *De Noordhollandsche Boerin*, *De Philosophie van mijn Tuinman*, *Ouderzegen*, enz., terwijl *Het Zeemanshuis*, *De Honden*, *Katwijk aan Zee*, *Het Eiland Marken*, *Speculeren*, *De Locomotief* en andere met dit romantische gedeelte eene aangename praktische afwisseling vormen. Ook de poëzij deed ons genoeg, en de spreuken mogen dan slechts oude waarheden in een nieuwen vorm zijn, de waarheid er van doet haar aanspraak maken op hare plaats in een jaarboekje dat voor een uitgebreiden kring van lezers bestemd is en dien kring ongetwij-

De vriend van armen en rijken, 1869:

Behalve deze geschriften, bijna alle in 1869 verschenen, zijn nog uitgegeven, doch nog niet in boekjes verzameld, de levensschetsen van *Dr. Charles Guyot*, *Hermanus Boerhaave*, *Gerbrand Vissering*, *Alexandrine Tinne* en *Isaac le Maire*; de natuurkundige schetsen: *Het voor gevoel der dieren omtrent weersveranderingen en de Makreel en de makreelvisserij*, door *Dr. T. C. Winkler*, voorts: de *Nieuwe gezangbundel in de Nederlandsch Hervormde Kerk*, *het Jawoord*, door *J. J. Cremer*, *De onbarmhartige maatschappij*, *Gedichten van W. de Jong*, *Godsdienstige gevoelens der Egyptenaren*, *De ware gelijkheid der maatschappelijke standen*, door *Ds. C. P. Tiele*. en *Een Zondagavond op het dorp X*.

Volksblad, 7 april 1870:

Uitgave van
E. S. Witkamp , Koningsplein , te Amsterdam.
VOLKSLETTERKUNDE.

N°. 266. SCETSEN EN VERHALEN. XXIII.
F. Nagtglas, Het leven van een daglooser.
J. J. Cremer, **Het Jawoord.**
De gevolgen van een praatje.

N°. 267. NATUURKUNDIGE VERSCHIEDENHEDEN.
Dr. T. C. Winkler, De Makreel en de Makreelviisscherij.
Glycerine en nitro-glycerine.
Het voorgevoel der dieren omtrent weersveranderingen.
Praatjes over dagelijksche dingen.
Het inschepen van vee in de haven te Hamburg,

Brief over o.a. het Jawoord van J.J. Cremer aan A.W. Sijthoff, 28 juni 1870. Zie de [brief](#).

Brief over o.a. het Jawoord van J.J. Cremer aan A.W. Sijthoff van 2 juli 1870. Zie de [brief](#).

Tekening bij de uitgave van 1873:

Brinkman, 1873:

- Cremer** (J. J.), Nieuwe Over-Betuwsche vertellingen. Leid., A. W. Sijthoff. 1866. gr. 8o. f 2,90.¹
 — Novellen. Leiden, A. W. Sijthoff. 1871. gr. 8o. 2,90.
 — Novellen en vertellingen. (Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in ééne lijst. — Eén winteravond.) Leiden, A. W. Sijthoff. 1873. post-8o. 0,50.
 — Novellen en vertellingen. II. (Arme Samuel. — Op den zolder. — Wat vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord.) Leid., A. W. Sijthoff. 1873. post-8o. 0,50.
 — Novellen en vertellingen. III. (Portretten, Tonen in den nieuwjaarsmorgen. — Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. — Driemaal gezien.) Leiden, A. W. Sijthoff. 1873. post-8o. 0,50.

Uitgave 1878-1880:

Titel: [Novellen en vertellingen](#) / door J.J. Cremer
[Driemaal gezien](#)
[Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen enz.](#)
[Naar omhoog](#)
[Het **jawoord**](#)

Auteur: [Jacobus Johannes Cremer \(1827-1880\)](#) (ISNI 0000 0000 6678 2579)

Jaar: [1880?]

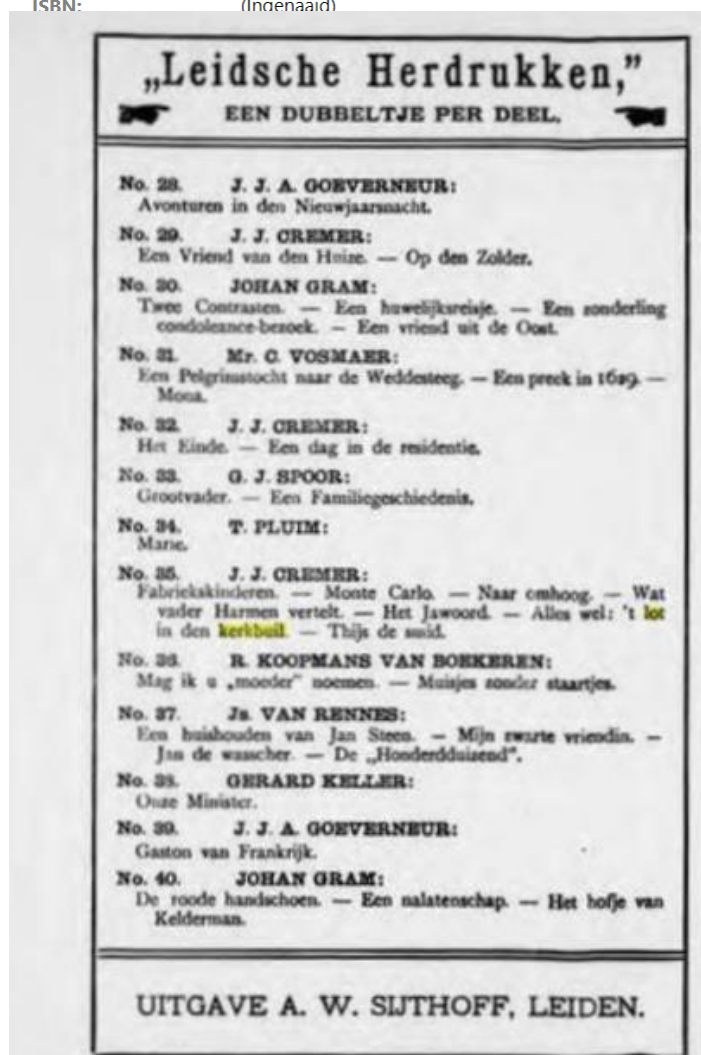
Uitgever: [Amsterdam](#) : Gebr. Koster

Bevat / omvat: Bevat: Driemaal gezien ; Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen enz. ; Naar omhoog ; Het **jawoord**

Omvang: 60 pagina's

Formaat: 20 cm

ISBN: (Inoenaaid)

Cesky svet, 1917:

Český svět, Volume 14, Deel 1

Šolc a Šimáček., 1917

★★★★★

0 Recensies ⓘ

Results: 52

Český svět < 1917... >

12.10.1917 19.10.1917 26.10.1917 02.11.1917 09.11.1917

16.11.1917 23.11.1917 30.11.1917 07.12.1917 14.12.1917

Issue 6 Issue 7 Issue 8 Issue 9 Issue 10

Issue 11 Issue 12 Issue 13 Issue 14 Issue 15

Český svět
ilustrovaný čtrnáctidenník
Volume list

Not publicly accessible document ⓘ

Volume
Year of publication 1917-1918
Volume 14

Publishing details
Praha: Karel Hipman, 1904-1929

Document type
Newspaper

Language
Czech

1 pagina in dit boek gevonden met "het jawoord" cremer

da. — „ANO, SAN-
“) Jacob Jan Cremer,
spisovatel holbocký
(1827—1880), působil ves-
nickou novellu realistí-
ckou. V ní staví hlavně
prostou a ctnost ven-
kovského lidu proti zka-
ženosti vyšších stavů.
Nejlepším dílem jeho

co z toho mám?“
msta a romány, které
však nedostihl jeho
novel. svět jawoord
(Dané stvoří la žes-
-Krauzemústje en ande-
re vertellingen» a psáno
nářečím provincie gel-
derlandské. Novelly Cre-
merovy vystihují du-

The screenshot shows the website of the National Library of the Czech Republic (Národní knihovna České republiky). The main message is "The document is not publicly accessible". Below this, it states "This document is covered by the following licenses" and "DNNT online". A license notice reads: "Licence: This document is classed as out-of-commerce work (DNNT)".

What are out-of-commerce works (DNNT) and how do I access the document?

This includes works that are not in the public domain (i.e. less than 70 years has passed since the death of the last surviving author and they were published less than 50 or 110 years ago for monographs and periodicals respectively), but they cannot be found on the market anymore. The list of these works is overseen by the National Library of the Czech republic and to view it, visit [this page](#). Out-of-commerce works are available to registered users on grounds of a licence agreement between the National Library of the Czech republic and the collective rights' management organisation DILIA and the association for the protection of authors' rights OOA-S. For further information on possibilities to access out-of-commerce works visit [this website](#). You can [log in](#) to DNNT to access the work.

On the right side, there is a sidebar with the following information:

- Cesky svet
- ilustrovany čtrnáctidennik
- Volume list
- Not publicly accessible document
- Volume
- Year of publication 1917-1918
- Volume 14
- Issue list
- Issue
- Date of publication 07.12.1917
- Issue 14
- Previous issue 13 (30.11.1917)
- Next issue 15 (14.12.1917)
- Language
- Czech

Narodní knihovna Ceske republiky Klementi num 190, Praha 1 Matous., augustus 2022:
In the fourteenth edition of the magazine "Český svět" there is indeed a translation of the author's article, translated by Ludmila Kruisová. This is specifically the issue of February 15, 1918, and the title of the article is "Dané Slovo" (in the original Het jawoord). Unfortunately, this periodical is protected by copyright law and the National Library of the Czech Republic does not have a license to make it freely available online. The only way to access a publication within ndk.cz is to obtain registration with one of the Czech libraries or research organizations that have online access to the given periodical (a list of them is on the page <https://ndk.cz/knihinst>) and then use their account to log in.

Regards

Universiteit van Groningen: studieopdracht 2020-2021:

Opdrachten week 1 – Het jawoord van J.J. Cremer

Opdracht 1

a. Een auctoriale verteller is gedramatiseerd met 'ik' of 'wij', neemt geen deel aan de handeling, maar geeft wel commentaar. In deze tekst zie je een afgezwakte auctoriale verteller. Je ziet dat de verteller geen deel uitmaakt van de handeling, echter hier wel commentaar op geeft. Dit zie je bijvoorbeeld in het stukje over Sanne op pagina 57 waar tussen strepen staat – waarvoor zou men het háar ook gegeven hebben?-. De verteller staat in dit verhaal boven het verhaal, geeft inzicht in het innerlijk, de gedachten en gevoelens van personages.

b. De verteller geeft commentaar op de verhaalhandeling. Dit zie je bijvoorbeeld terug op pagina 58, waar Sanne het huwelijksaanzoek van Evert weigert. De verteller noemt Sanne een 'onnozel bloedje!'

Waardeoordeel over de personages.

Commentaar van algemene waarheid. Blz.58 het liedje.

Blz. 59 "t zal niemand bevreedden' metacommentaar. De verteller stapt uit het verhaal en spreekt de lezers toe

Opdracht 2.

De tijd staat in functie van het verhaalverloop. Het verhaal begint ergens in de zomer, wanneer Klaas en Sanne tot over hun oren verliefd zijn en Sanne wacht en hoopt op een huwelijksaanzoek, die ze uiteindelijk ook krijgt.

Op pagina 56 vermeldt het verhaal dat het najaar stormachtig is. Het leven van Sanne is op dit moment ook stormachtig. Ze leeft in onzekerheid of Klaas wel terugkomt van zijn zeereis.

Uiteindelijk krijgt ze van Pleun te horen dat Klaas niet terug zal keren, zijn schip is vergaan op zee.

Op bladzijde 58, een jaar na die treurige morgen, dus wederom najaar is er weer een onstuimige periode in het leven van Sanne. Dit is wanneer ze het huwelijksaanzoek van Evert weigert. Wanneer de lente vervolgens uitbreekt, ook op pagina 58, krijgt Sanne hoopvol bericht uit de flessenpost van Klaas.

Na drie jaar en vijf maanden zijn Klaas en Arie eindelijk weer thuis.

De vertelde tijd is de duur van de geschiedenis en de verteltijd is de duur die nodig is om te lezen. In dit verhaal is de vertelde tijd groter dan de verteltijd en dit zorgt voor een tijdsversnelling. Een tijdsversnelling zorgt voor een samenvattend/panoramisch beeld.

Opdracht 3

- a. Klaas is een knappe visser die smoorverliefd is op Sanne. Zijn liefde uit hij graag, echter kwam hij niet zelf met het idee om Sanne ten huwelijk te vragen. Hij is ietwat verlegen om de vader van Sanne onder ogen te komen om te vragen of hij met zijn dochter mag trouwen. Klaas is standvastig terug te keren naar Nederland en wanneer dit gelukt is kan hij enkel nog trots zijn op Sanne. Sanne is een blozende maagd met mollige lippen. Ze is toe aan het huwelijk met Klaas, aan de volgende stap van hun relatie. Dit gebeurt en ze

beloofd hem eeuwige trouw. Wanneer Klaas verdwijnt ziet de lezer een andere kant van Sanne, een wanhopige kant gepaard met verdriet en boosheid. Toch blijft ze hoopvol dat Klaas nog leeft. Sanne is erg loyaal en trouw, dit zie je terug als ze het huwelijksaanzoek van Evert vriendelijk afslaat. Uiteindelijk met de terugkeer van Klaas is Sanne een gelukkig persoon. Ondoortastend. Omslag in zijn personage.

- b. Sanne en Klaas zijn geen mensen van arme stand, maar er zijn echter zeker hogere standen. Beide zijn hardwerkende, standvastige mensen die door deze eigenschappen op zich prima hun hoofd boven water kunnen houden. Ze hebben geen miljoenen aan geld of materiaal nodig zoals de welvarende mensen, ze hebben elkaar en dat is alle rijkdom die ze zich kunnen wensen.

De visie van personages

De visie in het plot/van het verhaal. Dit kan soms tegen de visies van de personages ingaan om de moraal van het verhaal duidelijk te maken.

De visie van de auteur.

Einde blz. 57: de lage stand komt er goed vanaf

Einde blz. 59/begin blz. 60

Visie trouw wordt beloond.

Opdracht 4

Zowel in voor- en tegenspoed moet je God aanbidden en eerbieden. Wanneer je dit blijft doen en hoop blijft houden in Hem, is de kans groot dat de voorspoed weer zal komen. Je moet op hem vertrouwen.

Godsdienst is niet heel prominent aanwezig, dan was het veel explicieter geweest. Begin 19e

eeuw was iedereen gelovig, eind 19e eeuw veel minder. Dit had te maken met de vooruitgang. Men kon zelf dingen beter maken. Er werden bijvoorbeeld medicijnen ontwikkeld waar mensen van beter van werden en dit was dan niet gedaan door God.

Opdracht 5

Ik denk dat dit verhaal bedoeld is voor lezers uit de middenstand, aangezien zij zich kunnen relateren aan dit verhaal. Je hoeft niet rijk te zijn om geloof en hoop te blijven houden, een boodschap die niet overeenkomt met de elite.

Mensen uit de lage klassen konden halverwege de 19e eeuw amper lezen. De verteller houdtde welvarende een spiegel voor. 'Zij is ten minste trouw', 'zij valt niet voor het geld.'

Opdracht 6

De titel 'Het Jawoord' gaat over de twee verschillende jawoorden die Sanne geeft. Ten eerstehet jawoord op het huwelijksaanzoek van Klaas. Daarnaast over het jawoord binnen het geloof. Ieder individu kan dit aangaan met God om hem eeuwige trouw te beloven om zo voorspoed over zichzelf af te roepen.

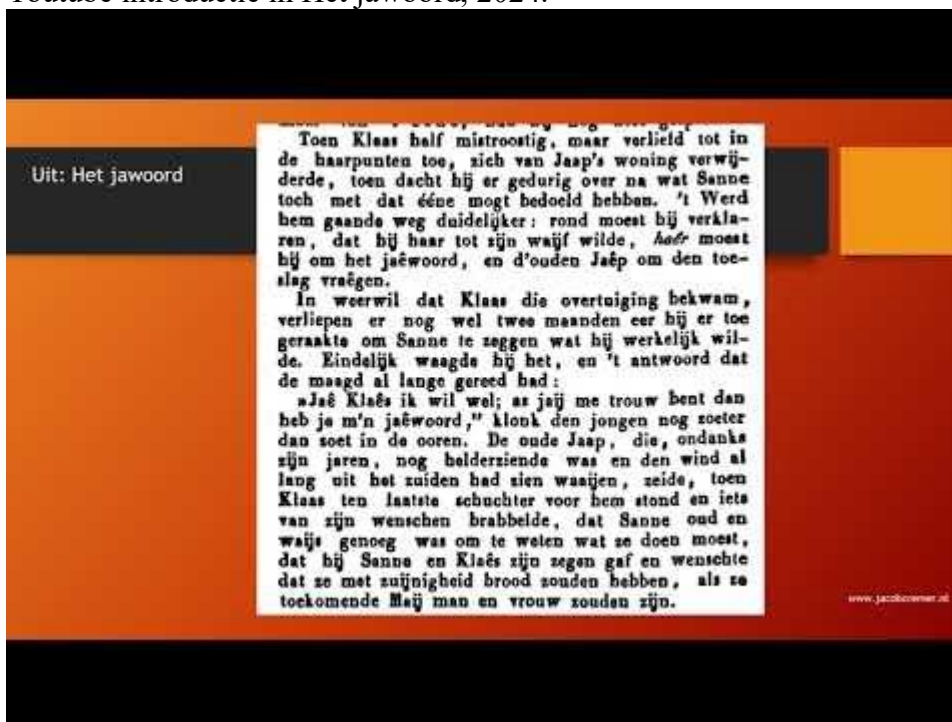
Trouw wordt beloofd.

"Zij dankten God, maar uit de volghed van t hart dankte ook Klaas zijn Sanne' pagina 60. ² de rotsvaste geloofsovertuiging begint een beetje te wankelen in deze periode. In de 19de eeuw neemt het vertrouwen in God af. Door de wetenschappelijke ontdekkingen en alfabetisering. God is aanwezig in de tekst maar niet meer zo prominent, het geloof in de mens staat centraal. Sanne is door haar eigen overtuiging, haar eigen trouw het best vooruitkomt.

Meer van:

Moderne Nederlandse letterkunde 1, LNX036B05, Rijksuniversiteit Groningen. StudeerSnel is niet verbonden aan of wordt niet ondersteund door een school, hogeschool of universiteit. Copyright © 2024 StudeerSnel B.V., Keizersgracht 424-sous, 1016 GC Amsterdam, KVK: 56829787, BTW: NL852321363B01

Youtube introductie in Het jawoord, 2024:

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 12 november 2024.